

8. novembra 1620, v katerej je izgubil svoje premoženje in pa dragoceno knjižnico, našel je zavetje pri Žerotinskem, toda kmalu je moral ostaviti ta gostoljubni dom svojega zaščitnika. Prognan iz domovine se naseli v Lešno na Poljskem. Leta 1642. poda se Komensky v Norkoping k. pl. Geeru, možu učenemu in bogatemu, kjer je pripravljaj svoje spise za izdajo. Ko so ga pa „češki bratje“ nekaj let kasneje izvolili svojim škofom povrne se v Lešno. Upal je, da se po končani 30letni vojski poda zopet v domovino svojo, toda Ferdinand II je strogo zabranil vrnitev „češkim bratom“. Pozneje je deloval na Švedskem in Ogerskem. V poljsko-švedski vojski, ki se je vnela 1655 leta izgubil je Komensky zopet vse svoje imetje in mnogo rokopisov.

Berač in uže 64 let star poda se v Hamburg in odtod v Amsterdam. Tu je izdal svoje spise, ki so brzo zasloveli mej izobraženim svetom ter so bili tudi kmalu razprodani. V dan 22. novembra 1670 zatisnil je svoje oči v Amsterdamu, telo njegovo pa so položili k večnemu počitku v cerkvi Naardenskej.

Znamenitejši njegovi spisi so: Pravila božje slov-nice, nepremagljivi grad ime Gospodovo, Metriško prepevanje Davidovih psalmov, Didactica magna, Labirint sveta in raj srca, Najnovejša metoda jezikov, Pansofija (vseveda kristjanska) in še mnogo drugih. Zadnje njegovo delo je: Unum necessarium (samo jedno je potrebno.)

Tristoletnico rojstva tega slovanskega veleuma poslavil ni le slovanski svet nego tudi druge narodnosti. Po vseh večjih mestih prirejali so se v dan 28. marca koncerti, predavanja, gledališčne predstave, vstanovljala se društva z imenom Komensky, ulice in predmestja mest krstila se na ime tega slovečega šolnika. Veliko tega, kar je zasnoval bistroumni Komensky, razvilo se je še le v poznejšem času in mnogo načelo velja še dandanes v različnih šolah celega civiliziranega sveta.

Čestitati se pač mora češkemu narodu iz katerega je izšla taka zvezda učenosti.

a. p.

Dopisi.

Iz Železnikov 14. marcija. (Raznoterosti.*) Praznik sv. Gregorija je po ljudskej prislovisci že prvi spomladanski dan. Ta dan imajo po stari pravljici naših ljudij tudi ptiči svojo svatbo ali „tičjo ohcet.“ Pa letos se je oboje prav slabo strinjalo z resnico. V predan sv. Gregorja je pretepal celi dan sneg kakor o sv. Tomažu. Hiše opasujejo visoki snežni nasipi. Včasih so o tem času poljedelci že kmetovali, — vsiluje se sedaj človeku nehotoma vprašanje: kdaj se bo letos to godilo? Dveh reči se je bati: ako bode sneg tajalo samo solnce, kdaj ga bode konec, ker se je včeraj zopet celi dan mlel iz višav; — ako pa pride hipoma topli jug, bati se je povodnji in velikih nesreč. — Nekaterim je pa sneg vendar koristil. Nakupičenega je bilo po naših hribih toliko lesovja, lubja in oglja, da vkljub dolgi zimi še zdaj ni vse izvoženo, in baje tudi še koj ne bo. Ker govorim o lesovju, bo gotovo beseda o pravem času, ako se pri tej stvari nekoliko dalje pomudim. V št. 38. „Slovenca“ t. l. prinesel je podlistek tudi sostavek: „Lakota na Ruskem.“ O tem spisu bi bilo

*) Zarad preobilega gradiva zakasnjeno. Dobro nam bo došlo obljubljeno. Op. vredn.

pač želeti, da bi ga brali in dobro si v spomin vtisnili poleg lastnikov gozdov tudi vsi merodajni krogi, ker pojasnuje, kak žalostne nasledke ima pokončevanje gozdov. Sklep omenjenega sostavka glasil se je: Zaradi tega, rojaki, zabranjujmo pri nas z vsemi močmi pustošenje gozdov! Žali, da se ravno nasprotno godi. Že pred letmi je pisalec teh vrstic ravno tudi v „Novice“ pisal, da o tem času, ko se po Notranjskem in Primorskem trudijo oblasti in razumni posestniki zasaditi gozde, dela v naših krajih na stotine žag novi Kras. In kako pokončnejajo zadnji čas gozle v naših krajih! To je strahovito! V naši Selški dolini, nakupičenih je na tisoče in tisoče 2—3 sežnje dolgih četverorobnih lát. Kam se vse to izvažuje, ne vem; kar pa je lesa malo bolj debelega, in še ni lahko porabiti za žagovce, pa „vandra“ v papirnice. Ni še dolgo let od tega, odkar je nekega kmeta iz S., katere-mu se je očitalo da seka premlad les, gosposka kaznovala s prav občutnimi globami. On in človek, ki je ta les kupil, sta plačala kazni okoli 300 gld. Resnično neumevno je, kako pa da se zamore zdaj to trpeti, da se toliko mladičja pusti tebi nič meni nič posekati in tako rekoč zavreči. Na spodnjo stran naše doline je mnogo lesov že tako „jasnih“, da bi bilo pri kakih večjih požarih resnično vprašati: kje se bo pa vzela stavbeni les? Ne trdim, da ni še dobrih, varčnih gospodarjev, ki vedo ceniti vrednost in znamenitost gozdov; prav veliko pa jih je, ki mislijo in ravna po besedah dolgočuhana: Trava rasti ali ne rasti, kadar mene ne bo.

Influenca je tudi v našem kralji marsikaterega položila v posteljo; hvala Bogu, da pa v grob nobenega

O tej priliki naj omenjam še nekega tukajšnjega ljudskega običaja, o katerem ne vem, ali je drugje tudi v navadi, ali ne. Na sv. Gregorja večer vržejo luč v vodo, — prav za prav namesto sv. Gregorja otroci to store. To pomenja, da roko-delci, n. pr. krojači, čevljarji in šivilje, ki hodijo po hišah na delo, ali kakor tu pravimo: „v štero“, odslej ne delajo več pri luči, ampak dokler jim sveti dan. Zvršuje se običaj nekako tako, kakor razsvitljujejo včasih bledsko jezero. Na malo desko se naloži smola, ki se zažge in spusti po vodi.

K sklepu naj omenjam še letošnjega vojaškega nabora, ki se je za naš okraj vršil pretekli teden v Škofji Loki. Tukajšnje fante so imeli včasih za prav slabe in nesposobne za vojake. Letos je bilo tukajšnjih vojakov potrjenih deset, ki pa brž ko ne še niso vsi, ker jih biva še nekaj prav krepkih na tujem. Za občino, ki ima po zadnjem ljud. štetju s ptujci vred le 1058 prebivalcev, to gotovo ni majhno število.

J. L.

Novice.

Deželni zbor kranjski.

V peti seji dne 17. marcija izroči se najprve več došlih prošenj dotičnim odsekom, se izvoli iz vrste velicij posestnikov deželnega odbornika namestnikom posl. Alfons Wurzbach, na to pa poročajo v imenu upravnega odseka: 1.) Posl. dr. Papež o uravnavi potoka Mirne ter nasvetuje poseben načrt zakona po katerem se dežela zavezuje Mirno uravnati pod tem pogojem da država pripomore s petdesetimi odstotki na 140.000 gld. proračunjene potrebščine torej z doneskom 70.000 gld.; in da udeleženci pri tem dajo dvajset odstotkov, toraj, 28.000 gld. od katere svote pride 22.000 gld. na neposredno udeležene zemljiške posestnike, 3000 gld. na udeležene občine in 3000 gld. na okrajni cestni odbor mokronoški. Načrt zakona se vzpsrejme. 2.) Posl. Povše o § 3. letnega poročila deželnega odbora: Deželna kultura. Iz poročila mej drugim povzamemo, da je dežela dala za zgradbo potoka Trebiža 1000 gld., da je dognala obravnava glede poprave